

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloquentiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Nimiorum aucupes Ornamentorum, omissa persuadendi cura ingenij,
ambiunt prærogativa[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

*Nimiorum aucupes Ornamentorum, omnia per
suadendi cura ingenij, ambunt prerogativa.*

121. **P**ersuadendi vim, ac palmã sanè, inquit, perdidimus; argumentorum robore deficiamus; morum exprimendorum gratiã caremus; commovendorum spe animorũ, nostramque in sententiã oratione compellendorum jam diu excidimus. Hoc diutius, salvo pudore, inficiari non possumus. Fatemur candidè non inviti. Ad hanc quantamcunque futurã alio quã exaggerato lucro redimimus. Nam licet persuadendi nervo succumbamus, ingenij tamen longè præstantioris laude certè antecellimus, omnesq; faciliè superamus. Nos nos ingenij exquisitissimi gloriam (quis enim hanc nobis invidet, aut detrahat?) per hanc acuminum, atque arguiarum illecebras, perque cætera ornamentorum lenocinia consequimur immortalem. Nos summam de eximijs intelligentiã nostrã dotibus existimationem colligimus. Nos in admirationem tam subtilem sententiarum ex acutissima mentis nostræ acie emicantium universos rapimus. Audi o res. Si enim in laudativa S. Francisci Xaverij Oratione, aut Concione (ut fidem exemplo faciamus) omnia illum Apostoli amplissima munia implevisse, probandum esset præcipuè; quã ingeniosè, quã acutè prodigium illud memorabile, quum marinus cancer Christi è cruce pendentis sigillum de manibus Xaverij iniqua navis agitatione in mare lapsum, vel excussum ad eundem retulit, hoc splendido dicendi genere describeremus?

122. De.

122. Devorata à maris efferati rabie Christi
 Domini in crucem acti effigie, dat se in preces Xa-
 verius, sacriq; naufragij sibi per quam lætuosi
 exuvias, omnibus Oceani gemmis pretiosiores, at-
 que cariores enixè petit, ac repetit. Vidisset subitò
 Pontum ab imis revolutum sedibus, solito impo-
 tentius fremere; nunc sese in altum tollere, nunc
 in ima discedere, tonare undarum mugitu, cre-
 brâ fluctuum procellâ horrendum stridere, ac ro-
 boare. Tandem precum majore vi ad actum mare,
 marinam Cancrum in Legatum legit, atque ad
 sacram furto surreptam imaginem Xaverio red-
 dendam, & perferendam mittit. Ibat felicissimus
 ille cancer, tantâ officii amplitudine lætus, sed ip-
 sa muneris causa atrox, & moestus. Quare ut
 tristi legatione fungatur celerius, quid molitur?
 citissimam se se fingit in navem. Hinc sinû, ven-
 tremq; pro carina expandit: illinc acetabula, &
 brachia producit in costas; à tergo caudâ in cla-
 vum erigit; supra, cartilagine explicat in vela;
 à latere pro remis chelas flectit, ac versat; in me-
 dio crucis vexillum pro malo, antennâq; defigit:
 triè gravi criminis saburatus pondere, afflantibus
 ventum doloris suspiriis, mare ipsum frequen-
 ti pinnarum remigeo in sceleris pœnam flagel-
 lat. Nec mora, ad litus appellitur. Vbi, quum
 sese præstolanti Francisco reum, maris nomi-
 ne, sifteret, illico tam fœdi latrocinij rubore
 purpurans, salum ipsum sine sale fuisse in atroci
 adeo facinore perpetrando caussatus, mox tacito
 strepens murmure, Oceanum exinde non tã un-
 darum agitatione, quàm infandi piaculi flu-
 ctuante conscientia inquietatum, ne quietis ulla
 parte antea frui posse, quàm raptam egerat pra-

dam, per sanctè testatur. Non missos ab eo ad ex-
 Hpiandum scelus uniones, quia lugubres omnes in
 lacrymas verterit: non gemmas dono destinatas,
 quòd piacularium guttarum imbre etiam nū gi-
 ma sciat. Hinc tantum ad lapsum detestandum se
 sanctorum pra reliquis aquatilibus maximè fuisse
 excerptum, ut prapostero gressu aberrantis Ponti
 crimen adumbraret. Venisse se ad subacti maris
 tributum ei per solvendum; festinasse ad palmam
 illi porrigendam quò sibi admissi veniam flagitijs
 maturaret. Quà profectò mare ipsum non omni-
 no indignum videri quod si furatum est, ac certè
 pium furtum fecit. Nimirum Christum rapuit
 ventis imperantem, ut frantum, quo tempestatis
 coerceret, posset iniicere, pacemq; quã semper fore
 caret, haberet aliquando. Olim vasto à Cæso Va-
 tem lonã fuisse eromitum; nunc Christum ipsum
 à mari eructari. Qui igitur illi à Xaverio diffici-
 lè relaxetur scelus, cui Christum ipsum omnia la-
 xantem scelera suis è chelis relaxaret? Irato igitur
 paulo ante mari nunc do precanti facilem te-
 mitemq; Francisce, orabat, prabe: Indulge libens;
 facessant mina: facessant ultio. Parce nocenti, Vasi-
 cinor, ausculca. Orbem uniuersum, quum signa
 omnia in cancerum concuenerint, conflagraturũ,
 quondam prodidere sapientes. Ecco jam Christi
 illud signum, Solem q; iustitia chelis suis cancer
 tenet: hinc Orbis rotus, hinc vel frigida etiam
 Oceani monstra ad Christi obsequium inflamma-
 buntur. O fortunatum tali legatione cancerum,
 ipsi etiam caelesti cancro nihil de dignitate conce-
 dentem, & qui omnium aquatiliũ imperio pra-
 ficiatur, planè dignissimum!

Hic

Seneca lib 3. Quæst. Natur. c. 29.

123. Hic enim verò exclamant adversarij,
 sui assentatores, præconesque blandissimi;
 quid hac narratione, *hypotyposi*, ac prosopo-
 pejâ ingeniosius? quid acutius? quid præstabi-
 lius? Nonne ingenij copiam, lautamque sup-
 pellestem, etiamsi persuasioni parum oppor-
 tuna sit, luculenter ostendit? nonne hujusmo-
 di acumina tam subtilia multo clariùs, quàm
 omnes in Oceani litoribus micantes gemmæ,
 ac margaritæ resplendent? an non tenues isti
 sensiculi tam concinni, omnia argenti, auri-
 que pretia facile, obscurant, & vincunt? Quid
 tam confertæ sententiolæ; nonne ingenij glo-
 riosissimas nundinas exprimunt, perennesque
 intelligentiæ divitias repræsentant? Quid
 unquam horum simile elaboravit M. Tullius?
 Cedò nobis ejus volumina omnia, excute om-
 nes pagellas, versus omnes diligenter per-
 currite. Mentimur, inquit, si aspiciam ali-
 quid, in quo ingenij monumentum tam præ-
 clarum, quàm in expiâ cancri legatione mo-
 do spectatum est, extet, atque emineat, repe-
 rias. Huc uni nostri ingenij fœtui nec inte-
 gri, universique codices Ciceronis pares esse
 possunt. Ejus quippe stylus, characterque di-
 cendi nimis mollis est, nimis redundans, do-
 ctrinæ expers, verbosus, ac languidus. Eadem
 deinde morositate, quâ M. Tullium malè ac-
 ceperunt, Scriptores alios ad Ciceronis nor-
 mam stylum suum, artificiumque exigentes,
 damnant, exagitant, exhibitant. quodque pla-
 cato minùs stomacho dei, multoque minùs
 ferri potest, ex istorum præclarâ disciplinâ
 im-

imberbes, nescio, qui adolescentes (adolescentes autem hinc ego eos etiam facile appellaverim, qui literarum infantiam in senium usque, atque adeo ad eanos quoque ipsam candidioris nive, nunquam tamen ipsi inter eloquentia candidatos relati, laute educarunt) adolescentes, inquam, qui quanto minus pollent iudicio, tanto plus sibi sumunt audaciae; atque ut **C** mentum habent sine lanugine impubes, ita **D** vix pubescunt in literis; etsi vix Ciceronis volumina non una, non modica, non oscitante legenda, non carptim libanda, inspexerunt deliquando; nihilominus tanquam eloquentia dictatores illius stylum naso adunco suspendunt, & conspuunt; alij statim Romano foro interdiciunt; alij inscientiae notam inurunt, alij **E** lum ut frigidum, ut vaniloquum, ut exsiccum traducunt; tum arrepta virgula censoria, si qui ad suam mentis importunam vertiginem minus fecerint, pro arbitratu statim explodunt. Denique in omnes antiquitatis Auctores iudicia exercent plena arrogantiae, plena invidentiae, plena temeritatis. Addunt deinde, ut suae causae, styloque patrocinentur, Cornelij Taciti auctoritatem, cuius clientelae, **F** & stylo quum se se nexu quodam manciparint, extra omnem aleam discriminis se positos autumant. Audent etiam, si Deo placet, Marcum ipsum Tullium, Fabiumque Quintilianum, tanquam subimet adversos suaeque ab eisdem defectionis suffragatores appingere. Ut vero in tanta acuminum, atque ornamentorum intemperantia sapere videantur

mediocritatem, L. Apuleij stylum severè ad-
 admodum carpunt, diraque imprecatione de-
 figunt. O jucunda somniantium visa! O le-
 pidas garrientium fabulas! Audistisne paulò
 ante, viri sapientissimi, non tam lugentis
 maris descriptionem, quàm fœdissimam, ut
 ego interpretor, judicij tempestatem, nec tam
 cancri remigantis legationem, quàm miserum
 ingenij præposterij naufragium; & tamen in-
 genij prærogativam acuminum venditores
 præstant, sibi que inexpiabili rapina audacis-
 simè vendicant? Quid audio? vendicant? O
 piratas inertes? O prædones ignavos! Verùm
 quo sint isti ingenio, qui de suo ingenio hæc
 portenta tam absurda non solum fateantur a-
 peritè, sed gloriosè etiam profitentur, nemo
 nostrum est, Auditores, ita nullo ingenio,
 quin facilè recognoscat.

Ingenij palma Adversarijs adimitur.

124. **N**Ego itaque politulis hisce Decla-
 matoribus ingenij palmam esse
 concedendam; nego eostam operosa acumi-
 num, vel ornamentorum molitione esse in-
 geniosos; nego tales videri; nego tales dici
 oportere. Hic ego, Auditores, etsi quàm
 exiguo, tenuique sim ingenio, satis dispicio;
 nisi tamen palàm, liquidoque, quàm denso isti
 fuco ingenij sibi gloriam arrogant, demon-
 straverò; volo planè, ut me vos omnes nullo
 esse prorsus ingenio, aulla percipiendi vi,
 nullo